

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСОМ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В статті запропоновано методику визначення рівня запасу фінансової стійкості, запасу фінансової міцності та стійкості економічного зростання підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, запас фінансової стійкості, запас фінансової міцності, стійкість економічного зростання.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища є необхідною умовою для його успішної господарської діяльності. Однак, фінансові ресурси, яких потребує підтримання фінансової стійкості або незалежності від зовнішніх джерел фінансування, є дефіцитними, з огляду їхньої доступності та вартості. Окрім фінансової стійкості підприємства прагнуть до максимальної рентабельності, в тому числі і за рахунок ефективного використання позикового капіталу, що в принципі знижує фінансову стійкість. В цьому сенсі максимально допустимі рівні фінансової стійкості та рентабельності власного капіталу підприємства є протилежними крайніми позиціями на прийнятному інтервалі управління фінансами, а завданням сучасного фінансового менеджменту є пошук оптимальної позиції підприємства на цьому інтервалі.

Аналіз досліджень та публікацій. Фінансова стійкість, на думку науковців, є головним компонентом сталого розвитку підприємства і його конкурентною перевагою при залученні фінансових та інвестиційних ресурсів, пошуку перспектив розвитку, потенційних партнерів тощо [1; 2]. Питання фінансової стійкості підприємства досліджували такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як Е. Альтман, Дж. К. Ван Хорн, І. Бланк, В. В. Іванов, Є. І. Уткін, О. І. Барановський, В. О. Василенко, О. Д. Заруба, А. М. Лахтіонова Л. А. Поддєрьогін, О. М. Тридід, С. В. Мішина, Г. В. Савицька та ін.

Зазначеними науковцями сформульовано теоретичні та методичні підходи до визначення сутності, критеріїв оцінювання та кількісної оцінки рівня фінансової стійкості підприємств, але, на жаль, ряд питань залишається відкритими, зокрема щодо співвідношення оптимальних рівнів фінансової стійкості та рентабельності, що обумовлює актуальність здвйсення подальших досліджень та пошуку нових способів вирішення поставленої проблеми.

Мета дослідження. Метою дослідження є уточнення і розвиток теоретичних положень щодо застосування інструментарію кількісної оцінки запасу фінансової стійкості, фінансової міцності та визначіння рівня стійкості економічного зростання підприємства. Предметом дослідження є методики оцінки та планування фінансової стійкості, фінансової міцності та стійкості економічного зростання.

Результати дослідження. Сучасний етап розвитку підприємства характеризується негативним впливом значної кількості чинників, зумовлених кризовими явищами в економіці, посиленням глобальної конкуренції підприємств на регіональних ринках, що висуває підвищені вимоги до управління фінансами підприємств, зокрема в частині фінансової стійкості, рентабельності та сталості економічного зростання.

Фінансова стійкість підприємства – це комплексна категорія, що перебуває під впливом різноманітних фінансово-економічних факторів. Комплексність цієї категорії полягає у відображенні в ній рівня фінансового стану та фінансових результатів підприємства, його здатності виконувати свої зобов'язання та забезпечувати подальший стійкий фінансовий розвиток при збереженні кредитоспроможності і відносній незалежності від змін внутрішніх та зовнішніх чинників [10].

Для цілей ефективного управління фінансами підприємства фінансову стійкість потрібно кількісно оцінювати, для чого застосовують різні методи: абсолютних значень (агрегатів), коефіцієнтів, інтегральні тощо. Кількісні рівні фінансової стійкості в кожний конкретний період (звітний, плановий) можуть бути дефіцитними, достатніми та надлишковими.

Для цілей оцінки та планування доцільно розраховувати запас фінансової стійкості, який можна визначити для методів абсолютних значень і інтегрального як різницю між отриманим кількісним значенням рівня фінансової стійкості (агрегатного, інтегрального) та обсягом виробничих запасів, для методу коефіцієнтів – між розрахунковим та оптимальним значенням для кожного з коефіцієнтів, яких налічують до 20.

Мистецтво ефективного управління фінансовою стійкістю полягає у взаємоузгодженні конкуруючих цілей: оптимального (мінімального для існуючих умов у конкретний період часу) кількісного рівня фінансової стійкості та максимальної рентабельності капіталу. Протилежність цілей

зумовлюється тим, що максимальна фінансова стійкість (а значить і незалежність від зовнішніх джерел фінансування) характерна для підприємства, що працює без позикових ресурсів переважно на власному капіталі, а максимальна рентабельність власного капіталу припускає, що підприємство має мінімально можливий власний капітал та максимально залучає позикові джерела і використовує ефект фінансового левериджу. Тому при оцінці та плануванні фінансової стійкості доцільно обрати інструментом управління запас фінансової стійкості в абсолютному та відносному вимірі.

На запропонованому прикладі розглянемо методики оцінки та планування запасу фінансової стійкості (ЗФС) у взаємозгодженні з плануванням запасу фінансової міцності і факторним аналізом рівня стійкості економічного зростання.

Запас фінансової стійкості (ЗФС) за методом абсолютних значень оцінюється за допомогою трьох агрегатів. Перший агрегат (Ф1) розраховується як різниця між власним оборотним капіталом (ВОК), який в свою чергу, визначається як різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями, та виробничими запасами (З).

Позитивне значення Ф1 буде дорівнювати ЗФС за цим агрегатом в абсолютному вимірі. Співвідношення ЗФС за агрегатом Ф1 та сумою запасів відповідного року, помножене на 100 %, складе ЗФС у відносному вимірі, тобто у відсотках.

Другий агрегат (Ф2) розраховується як сума першого агрегату (Ф1) та довгострокових зобов'язань (ДЗ) підприємства. Третій агрегат (Ф3) відповідно, як сума другого агрегату (Ф2) та обсягу короткострокових кредитів (КК) підприємства. ЗФС в абсолютному вимірі та у відсотках за другим та третім агрегатами розраховуються аналогічно першому.

За трьома зазначеними агрегатами зазвичай визначають тип фінансової стійкості і надають останньому характеристику: абсолютна, нормальна стійкість, нестійкий та кризовий стани.

Розглянемо систему оцінки запасу фінансової стійкості (ЗФС) одного з провідних промислових підприємств Харківського регіону (таблиця 1), яке веде зовнішньоекономічну діяльність і для нього дуже важливого значення набуває управління належним запасом фінансової стійкості та платоспроможності.

Таблиця 1

Оцінка та планування запасу фінансової стійкості в абсолютному та відносному вимірі (тис. грн), розроблено автором за [12]

Запас фінансової стійкості за агрегатами	Звітний період			Бюджетний період		
	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік
1	2	3	4	5	6	7
Ф1 (Ф1 = ВОК – З)	-10370 *	-24982	-18303	38216	42038	46242
	-38,34 *	-66,32	-52,68	110	120	130
Ф2 (Ф2 = Ф1 + ДЗ)	-10341	-24982	-18303	42038	46242	50866
	-38,23	-66,32	-52,68	120	130	140
Ф3 (Ф3 = Ф2 + КК)	36384	23982	-14303	46242	50866	55952
	134,52	63,67	-41,17	130	140	150

* Примітки: у верхньому рядку подані відомості в абсолютному вимірі (тисячах гривень), в нижньому – у відсотках до вартості обсягу запасів відповідного року

З таблиці 1 можна зробити висновки про те, що наше підприємство має у 2010 та 2011 роках порушення платоспроможності, а у 2012 році – опинилося на межі банкрутства. Головним негативним чинником такої негативної динаміки виступає від'ємне значення обсягу власного оборотного капіталу протягом трьох досліджуваних років.

Агрегат Ф2 протягом трьох звітних років також мав від'ємне значення, оскільки підприємство у 2010 році мало незначні обсяги довгострокових кредитів (29 тис. грн), а в інші роки – не мало їх зовсім. Агрегат Ф3 у 2010 та 2011 роках мав позитивні значення, а у 2012 році – негативне, що спричинило фінансування запасів за рахунок кредиторської заборгованості та інших джерел.

При визначенні ЗФС на нові бюджетні періоди керівництво підприємства ставить за мету вийти з кризового стану і запланувати поступове зростання запасу фінансової міцності з 10 % по першому агрегату у 2013 році на 10 % щорічно, беручи за основу обсяг запасів, що склався в 2012 році. Планові показники ЗФС на період 2013–2015 роки в абсолютному та відносному вимірі наведено в таблиці 1 (стовпці 5–7).

При визначенні планових показників ЗФС, які дуже істотно відрізняються від фактичних значень звітного періоду (таблиця 1, стовпці 2–4), потрібно обґрунтувати перелік заходів, реалізація яких наблизить підприємство до бажаного стану фінансової стійкості в майбутньому.

Для вирішення проблеми подолання від'ємного значення обсягів агрегатів Ф1, Ф2 та Ф3 можливі такі окремі або поєднані пропорційно варіанти: а) збільшення оборотного капіталу; б) зменшення поточних зобов'язань; в) зменшення запасів; г) збільшення довго- та короткострокових кредитів.

Для того, щоби вирішити питання щодо доцільності зміни у плановому бюджетному періоді обсягів оборотного капіталу та його складової – матеріальних оборотних активів, необхідно зіставити темпи їхньої динаміки зі зміною обсягів реалізованої продукції. Якщо тренди співпадають, то можливо знайти «сигнальні» статті, за якими спостерігаються значні відхилення і запропонувати заходи економії, що позитивно вплине на ЗФС.

На жаль, динаміка зазначених показників зовсім не демонструє взаємопов'язаних тенденцій: приросту запасів у 2011 році на 39,3 % відповідає падіння реалізованої продукції за чистим доходом майже на 60%; зниження ж темпу запасів у 2012 році до 92,2 % «призвело» до зростання чистого доходу у вартісному вимірі в цьому році майже вшестеро! Таке неспівпадіння, на перший погляд очевидних речей, може бути пояснено наступними причинами. По-перше, підприємство є науково-промисловим, яке виготовляє на замовлення несерійну інноваційну продукцію та технології, в тому числі на експорт, для підприємств енергетичної галузі. По-друге, глобальна фінансово-економічна криза вплинула на значне світове подорожчання інноваційної продукції, насамперед в найактуальнішій для людства енергетичній сфері.

Співставлення темпів зростання оборотних активів та поточних зобов'язань підприємства демонструє залежну позитивну динаміку: оборотні активи в 2011 році порівняно з 2010 роком зросли на 10,7 %, у 2012 році порівняно з 2011 роком – на 68 %. Поточні зобов'язання показали таку динаміку: 17 % та 73 % відповідно. Тому доцільно для обґрунтування напрямів поліпшення ЗФС підприємства обирати оптимізацію саме поточних зобов'язань та їхніх складових: довгострокових та короткострокових банківських кредитів.

Аналіз поточних зобов'язань підприємства виявив «сигнальні» статті, які мають найбільшу динаміку: поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів у 2012 році порівняно з попереднім зросли майже вшестеро з 16,7 до 91 млн грн; з внутрішніх розрахунків – на 24 млн грн, з кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги – майже удвічі з 15,7 до 28,5 млн грн.

Для того, щоби виконати завдання щодо зростання у 2013 році агрегату Ф1 до рівня 110 % фактичного обсягу запасів за 2012 рік, достатньо запланувати зниження зобов'язань за авансами отриманими на 15 млн грн, за кредиторською заборгованістю – на 12,75 та за внутрішніми розрахунками – на 21 млн грн. Підставою для таких заходів є достатні обсяги дебіторської заборгованості підприємства, а також факт збільшення у 2012 порівняно з попереднім роком майже на порядок обсягів валового та чистого прибутку. Це, до речі надасть можливість підприємству використовувати принаймні короткострокові банківські кредити. Аналогічні рішення приймаються за агрегатами Ф2 та Ф3 протягом планових бюджетних періодів.

Таким чином аналізуються та плануються головні фінансові індикатори щодо управління фінансовою стійкістю підприємства. Однак, оптимальний запас фінансової стійкості повинен узгоджуватися з заданим рівнем фінансової міцності (тобто рентабельності продажів) підприємства. Для управління цим чинником визначимо запас фінансової міцності (ЗФМ) підприємства за 2010–2012 роки та здійснимо його оцінку (табл. 2).

На основі розрахунків наведених у табл. 2, можемо зробити висновки, що у 2012 році підприємству необхідно було реалізувати продукції на суму 16284 тис. грн для покриття всіх своїх витрат. Фактична виручка становила 126794 тис. грн., що є вище від порогу рентабельності (точки беззбитковості) на 110509 тис. грн. Тобто, запас фінансової міцності у 2012 році склав 87,16 %. Отже, виручка може зменшитися ще на 87,16 % і тільки тоді рентабельність дорівнюватиме нулю, якщо ж виручка від реалізації продукції зменшиться більше ніж 87,16 %, тоді підприємство отримає збиток.

Незважаючи на постійне збільшення запасу фінансової міцності підприємством у проаналізованому періоді, фінансовий стан його не є стабільним, саме тому виникає необхідність планування запасу фінансової міцності на наступні періоди, з метою відстеження ризику банкрутства.

Заплануємо на наступні три роки збільшення запасу фінансової міцності до таких значень: у 2013 р. – 100 %, 2014 р. – 110 % та 2015 р. – 120 % за рахунок зниження обсягу постійних витрат, за умови незмінності змінних витрат та виручки від реалізації продукції. Розраховані данні наведені у табл. 2.

Аналіз запасу фінансової міцності за 2010-2012 рр.

№ п	Назва показника	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік
1	Постійні витрати, тис. грн	6995	8456	7789	5688	4599	3589
2	Маржинальний дохід (абсолютний), тис. грн	22168	36678	60653	61949	63032	64501
3	Маржинальний дохід у відносному значенні, од.	0,32	0,39	0,48	0,48	0,49	0,50
4	Точка беззбитковості, тис. грн	21568	21724	16284	14226	13652	12822
5	ЗФМ в абсолютному значенні, тис. грн	46785	72508	110509	120812	131590	1409569
6	ЗФМ у відносному значенні, %	68,45	76,95	87,16	100	110	120

З метою досягнення запланованих у 2013–2015 роках показників запасу фінансової міцності необхідно знизити обсяги постійних витрат, відповідно на 5689 тис. грн – у 2013 р., 4599 тис. грн – у 2014 р. та 3589 тис. грн – у 2015 р.

На основі проведеного аналізу та планування запасу фінансової міцності, можна побачити, що зміна обсягу постійних витрат є обернено пропорційною до зміни величини запасу фінансової міцності та прямо пропорційна до зміни точки беззбитковості.

За рахунок запланованих змін підприємство зможе підвищувати маржинальний дохід у кожному наступному році, що є позитивним моментом та забезпечить підвищення рентабельності підприємства.

Отже, планування фінансового стану та, зокрема запасу фінансової міцності є важливим елементом в управлінні платоспроможністю підприємства та може не лише допомогти уникнути банкрутства, а й сприяти рівню прибутковості підприємства.

Як відомо сталими (нормальними) джерелами фінансування діяльності підприємства повинні бути власний оборотний капітал, довгострокові, короткострокові кредити і позики. Погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання супроводжується зменшенням розміру власного капіталу на покриття занадто дорогої за вартістю матеріально-технічної бази, наявністю значних розмірів незавершеного будівництва, ростом дебіторської заборгованості, зростанням поточних зобов'язань за розрахунками тощо. Усе це є причиною виникнення дефіциту власного оборотного капіталу та необхідності залучення додаткових джерел фінансування. Безумовно, з метою забезпечення фінансової стійкості підприємство повинне розумно обмежити залучення позикового капіталу. Звідси не випадкова зацікавленість інвесторів щодо прогновної оцінки фінансової стійкості підприємств у якості основного критерію надійності партнера.

Потрібно зазначити, що саме забезпеченість підприємств власним оборотним капіталом, структура позикового капіталу, рівень фінансової стійкості дозволяє спрогнозувати темпи розвитку підприємства на основі коефіцієнта стійкості економічного зростання [7].

Можливості підприємства щодо розширення основної діяльності за рахунок реінвестування власних коштів визначаються за допомогою коефіцієнта стійкості економічного зростання.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання ($K_{сез}$) визначається відношенням суми чистого прибутку, що направляється на накопичення, до суми власного капіталу. Використання багатofакторної моделі коефіцієнта стійкості економічного зростання дозволяє спрогнозувати темпи розвитку підприємства й оцінити вплив кожного показника-фактора на загальну стійкість економічного зростання [3, с. 439].

Розширена факторна модель коефіцієнта стійкості економічного зростання може мати вигляд

$$K_{сез} = K_1 \times K_2 \times K_3 \times K_4 \times K_5 \times K_6 \times K_7, \quad (1)$$

де $K_{сез}$ – коефіцієнт стійкості економічного зростання;

K_1 – частка прибутку, реінвестована у виробництво (чистий прибуток – виплачених дивідендів / чистий прибуток);

K_2 – рентабельність (збитковість) продажу (чистий прибуток / виручка від реалізації продукції);

K_3 – оборотність власного оборотного капіталу (виручка від реалізації продукції / середній розмір власного оборотного капіталу);

K_4 – забезпеченість власним оборотним капіталом (середній розмір власного оборотного капіталу / середній розмір оборотних активів);

K_5 – коефіцієнт загальної ліквідності (середній розмір оборотних активів / середній розмір короткострокових зобов'язань);

K_6 – частка короткострокових зобов'язань у капіталі підприємства (середній розмір короткострокових зобов'язань / середній розмір капіталу);

K_7 – коефіцієнт фінансової залежності (середній розмір капіталу / середній розмір власного капіталу).

Проведемо розрахунок коефіцієнта стійкості економічного зростання підприємства (табл. 3).

Таблиця 3

Оцінка рівня стійкості економічного зростання

Показник	2010	2011	2012
Частка прибутку, реінвестована на виробництво (K_1)	0,66	0,77	0,90
Рентабельність (збитковість) продажу (K_2)	0,17	0,19	0,31
Оборотність власного оборотного капіталу (K_3)	-17,24	27,78	28,00
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом (K_4)	-0,05	0,04	0,36
Коефіцієнт загальної ліквідності (K_5)	1,93	2,10	0,21
Частка короткострокових зобов'язань у капіталі (K_6)	0,29	0,28	0,32
Коефіцієнт фінансової залежності (K_7)	1,42	1,40	1,47
Коефіцієнт стійкості економічного зростання ($K_{сез}$)	0,08	0,13	0,28

З табл. 3 видно, що частка всіх показників протягом досліджуваного періоду змінювалась.

Частка прибутку, реінвестована на виробництво протягом аналізованого періоду постійно зростає, у 2012 році цей показник склав 9 %.

Найбільш помітної зміни зазнала оборотність власного оборотного капіталу. Якщо у 2011 році цей показник склав 27,78 оберти, то 2012 році він збільшився і склав 28 обертів.

Також протягом досліджуваного періоду збільшується рентабельність продажу (у 2010 році – 0,17 %, у 2011 році – 0,19 %, у 2012 році – 0,31 %).

Протягом 2010–2012 року відбулося помітне зростання коефіцієнту стійкого економічного зростання. Коефіцієнт стійкого економічного зростання мав різні значення. Найбільше значення коефіцієнта спостерігається у 2012 році – 0,28, у 2011 році цей показник склав 0,13, у 2010 році – 0,08. На цей коефіцієнт впливає велика кількість показників факторів, які змінюються протягом досліджуваного періоду, а отже змінюється і коефіцієнт економічного зростання.

Проведемо факторний аналіз, впливу кожного із семи показників-факторів на коефіцієнт економічного зростання. Результати факторного аналізу цієї моделі дозволять виявити «хворі місця» у фінансовому стані підприємства.

Для проведення факторного аналізу побудуємо допоміжну таблицю 4 у якій визначимо, як кожен фактор впливає на коефіцієнт.

Таблиця 4

Розрахунок впливу зміни факторів-показників на коефіцієнт стійкого економічного зростання за 2011–2012 роки

№ з/п	Фактори							Ксез	Зміна Вплив фактору
	K_1	K_2	K_3	K_4	K_5	K_6	K_7		
12011	0,77	0,19	27,78	0,04	2,10	0,28	1,40	0,1338	–
1 ΔK_1	0,90	0,19	27,78	0,04	2,10	0,28	1,40	0,1564	0,0226
1 ΔK_2	0,90	0,31	27,78	0,04	2,10	0,28	1,40	0,2552	0,0988
1 ΔK_3	0,90	0,31	28,00	0,04	2,10	0,28	1,40	0,2572	0,0020
1 ΔK_4	0,90	0,31	28,00	0,36	2,10	0,28	1,40	2,3151	2,0579
1 ΔK_5	0,90	0,31	28,00	0,36	0,21	0,28	1,40	0,2315	-2,0836
1 ΔK_6	0,90	0,31	28,00	0,36	0,21	0,32	1,40	0,2646	0,0331
12012 ΔK_7	0,90	0,31	28,00	0,36	0,21	0,32	1,47	0,2778	0,0132

Отже, з табл. 4 можна зробити висновки, що зростання частки відрахувань з чистого прибутку на розвиток виробництва з 7,7 % у 2011 році до 9 % у 2012 році призвело до збільшення коефіцієнту економічного зростання на 0,0226.

Також, до збільшення коефіцієнту економічного зростання на 0,0020 призвело зростання оборотності власного оборотного капіталу на 0,22 од.

Збільшення рентабельності продажів протягом досліджуваного періоду на 0,12 % призвело до збільшення коефіцієнта стійкості економічного зростання на 0,0988.

Збільшення частки поточних зобов'язань у капіталі підприємства на 4 % призвело до збільшення коефіцієнту стійкості економічного зростання на 0,0331.

Позитивного вплинуло на коефіцієнт зменшення протягом 2012 року коефіцієнту фінансової залежності на 0,07. За рахунок цього відбулось збільшення коефіцієнту стійкості економічного зростання на 0,0132.

Негативного вплинуло на даний коефіцієнт зменшення коефіцієнту загальної ліквідності з 2,10 у 2011 році до 0,21 – 2012 рік, за рахунок цього показник економічного зростання зменшився на 2,0836.

Найбільший вплив на коефіцієнт стійкості економічного зростання здійснило збільшення на 0,32 коефіцієнта забезпеченості поточних активів власними оборотними коштами, що в свою чергу призвело до збільшення коефіцієнту на 2,0579.

Здійснивши факторний аналіз впливу семи показників-факторів на коефіцієнт стійкості економічного зростання, можна стверджувати, що для підвищення цього показника підприємству слід підвищувати загальну ліквідність, шляхом зменшення поточних зобов'язань та збільшенням оборотних активів. Також значно впливає на економічне зростання частка реінвестованого прибутку на розвиток виробництва, тому підприємству доцільно і надалі нарощувати цю частку. Позитивно вплинуло на збільшення стійкості економічного зростання зростання рентабельності продажів. В якості рекомендацій підприємству доцільно звернути увагу на збутову та цінову політику для збільшення попиту на продукцію. Збільшення коефіцієнта фінансової залежності призвело до підвищення рівня стійкості економічного зростання, тому підприємству слід порекомендувати і надалі нарощувати частку власного капіталу.

За рахунок росту оборотності власного оборотного капіталу коефіцієнт економічного зростання зріс майже на 0,32. Прискорення оборотності оборотних коштів має важливе значення для кожного підприємства тому, що в результаті прискорення оборотності із обороту вилучаються кошти, які можна використати як для збільшення виробничої програми, так і на інші цілі.

Висновки. Для виживання і збереження конкурентоспроможності підприємства у довгостроковій перспективі підприємства повинні постійно дбати, як про продажі та прибуток, так і про фінансову стійкість та платоспроможність. Динамічні зовнішні умови зумовлюють потребу постійного перегляду тактичних і частково стратегічних цілей, балансування між фінансовою стабільністю та змінністю кінцевих фінансових результатів діяльності підприємства. З цією метою менеджери прагнуть забезпечувати стратегічну гнучкість або здатність підприємства до формування превентивних управлінських заходів та швидко реагувати на зовнішні зміни для отримання конкурентних переваг.

Література

1. Донченко Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т. В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету – 2011. – № 1. – Т. 1. – С. 23–27.
2. Дуброва О. С. Стратегічна стійкість підприємства: складові та напрями її забезпечення / О. С. Дуброва // Вісник Хмельницького нац. ун-ту – 2011. – № 1. – Т. 1. – С. 15–19.
3. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. / 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
4. Лахтіонова Л. А. Економічна категорія «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності / Л. А. Лахтіонова // Наук. пр. Кіровоград. нац. техн. ун-ту екон. науки : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 6. Ч. II. – С. 327–338.
5. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : автореф. канд. екон. наук / Мамонтова Н. А. ; Ін-т економ., прогнозув. НАН України. – К., 2006. – 16 с.
6. Подольська В. О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства / В. О. Подольська, О. О. Оржинська // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації : зб. наук. праць. – 2010. – № 4(35). – С. 136–142.

7. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – 3-тє вид, виправл. і доп. – К. : Знання, 2009. – 668 с.
8. Тридід О. М. Багатокритеріальна класифікаційна система факторів динаміки фінансової стійкості підприємства / О. М. Тридід, К. В. Орехова.– Х., 2005. – 36 с.
9. Штембуляк Д. О. Фінансова стійкість підприємств в умовах ринкової турбулентності / Д. О. Штембуляк // Экономика и управление. – 2011. – № 1. – С. 119–123.
10. Пыжинский Я. И. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции / Я. И. Пыжинский. – Дон. : ИЭП НАН Украины, 1999. – 26 с.
11. Яловий Г. К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства / Яловий Г. К., Бакеренко Н. П. // Економічний вісник НТУУ КПІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/uk/node/286>.
12. Фінансова звітність підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://smida.gov.ua>.

Абрамова І. Н.

УПРАВЛЕНИЕ ЗАПАСОМ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статтє предложена методика определения уровня запаса финансовой устойчивости, запаса финансовой прочности и устойчивости экономического роста предприятия.

Ключевые слова: *финансовая устойчивость, запас финансовой устойчивости, запас финансовой прочности, устойчивость экономического роста.*

Abramova I.

INVENTORY MANAGEMENT ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY

Abstract. The article presents the methods of determining the level of financial stability reserve, reserve financial strength and sustainability of economic growth.

Keywords: *the financial sustainability of the enterprise, financial stability margin, margin of financial strength, stability of economic growth.*

Надійшла до редколегії 21.02.2014